

УДК 37.016 : 78.087.6 - 053.6

Ю. В. Мережко, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри теорії і методики музичного мистецтва Київського університету імені Бориса Грінченка

СПОСОБИ ПЕДАГОГІЧНОГО МОНІТОРИНГУ РЕЗУЛЬТАТИВНОСТІ МЕТОДИКИ ФОРМУВАННЯ ХУДОЖНІХ СМАКІВ СТАРШОКЛАСНИКІВ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ВОКАЛЬНОЇ МУЗИКИ

У тезах розглядаються способи педагогічного моніторингу результативності методики формування художніх смаків у старшокласників засобами вивчення вокальної спадщини українських композиторів (кінця ХІХ – початку ХХ століття) на позакласних заняттях вокалу.

Ключові слова: способи педагогічного моніторингу, художні смаки старшокласників, українська вокальна музика.

Важливим моментом нашого дослідження є проведення педагогічного моніторингу зі старшокласниками на позакласних заняттях вокалу. Ми пропонуємо форми педагогічного моніторингу навчальних досягнень старшокласників, що передбачають поточну та підсумкову атестацію. Оцінка досягнень учнів старшого шкільного віку у процесі вокально-виконавської діяльності відбувається за такими обов'язковими видами педагогічного контролю, як тематичне та підсумкове оцінювання.

Поточна атестація включає систему письмових завдань, усних питань, тематичних тестів, яку спрямовано, головним чином, на перевірку обізнаності учнів у вокальній творчості українських композиторів та сформованості мотивації до її вивчення («Задайте запитання», «Впізнайте композитора твору», «Підкресліть відомі вам твори», «Визначте на слух жанр твору» тощо). Підсумкова атестація передбачає перевірку сформованості в учнів емоційно-оцінного ставлення до національної вокальної спадщини та здатності до виразного вокального виконання і включає застосування ігрових способів перевірки (музичні вікторини, тощо), проведення диспутів («Брейн-ринг» та ін.), змагань, тематичних конкурсів тощо, які спонукають учнів старшого

шкільного віку до чіткого висловлення оцінної думки, підбору потрібних аргументів.

Поточна атестація – система письмових завдань, усних запитань, тематичні тести проводиться у кінці першого півріччя навчального року, після вивчення певного обсягу матеріалу. Під час проведення системи письмових завдань, усних питань з'ясовується стан сформованості інтересу у старшокласників до класичної вокальної спадщини, знання про українських композиторів, про засоби музичної виразності, елементарні знання з вокальної техніки, рівень розвиненості творчого мислення.

Кожне завдання оцінюється за трибальною шкалою, «3» бала – правильна, змістовна відповідь; «2» бали – недостатньо правильна, не досить аргументована відповідь, «1» бал – не правильна, поверхова відповідь. Бали по усім завданням підсумовуються у одну оцінку, що дозволяє простежити стан формування у учнів бажання ознайомлюватись з творами класичної вокальної спадщини.

Можна запропонувати учням старшого шкільного віку для прослуховування вокальні твори, як кінця XIX – початку XX сторіччя, так і інших історичних часів. У процесі проведення педагогічного моніторингу у старшокласників ми пропонували їм такі твори на вибір: Я. Степовий «Степ», Д. Січинський «Чом, чом земле моя» у виконанні Д. Гнатюка.

Бажано запропонувати школярам тести для поточної атестації по темах «Визначення стильових рис творчості українських композиторів-послідовників М.В. Лисенка», «Вокальна спадщина українських композиторів кінця XIX – початку XX століття», «У чому особливості вокальної творчості К. Стеценка порівняно з творчістю інших українських композиторів?», «Характерні ознаки вокальної творчості Я. Степового», «Значення творчості М. Лентовича у царині вокальної музики»). Тести дають змогу визначити рівень засвоєння ключових понять та тем. Учням старшого шкільного віку на виконання даного тесту дається 30 хвилин.

Тематичні тести допоможуть перевірити знання з музично-жанрової термінології: музичні терміни – музично-стильові риси творчості українських композиторів; жанри вокальної музики; романси; обробки народних пісень; сюжетні теми вокальних творів. Шкала оцінювання: один розділ — один бал.

Підсумкова атестація – тести, які передбачають перевірку сформованості у учнів емоційно-оцінного ставлення старшокласників до виконання національної вокальної спадщини на основі виявлення знань, умінь розрізнення на слух різних жанрів українських композиторів і здатності до формування власної оцінки учнів що до цих жанрів («Вокальна спадщина видатних митців Галичини», «Вокальні надбання композиторів центральної частини України»); музичні ігри «Брейн-ринг», «Самий розумний», які мають на меті перевірку здатності до творчого самовираження на основі виявлення знань у старшокласників основних музичних термінів щодо специфіки вокального мистецтва, вокально-виконавських надбань у цій галузі («Вокальне мистецтво II половини XIX – початку XX століття», «Вокальна спадщина композиторів –

класиків кінця ХХ – початку ХХІ століття»), допоможе оцінити як елементарний спектр отриманих знань, так і набуті вокально-виконавські вміння та навички у учнів. Форма змагання та диспуту дозволяє спонукати учнів старшого шкільного віку до підбору потрібних аргументів щодо висловлення власної думки, робити спроби доказово орієнтувати власні оцінки, доводити правомірність своїх думок аргументуванням.

Підсумкове оцінювання відбувається наприкінці другого півріччя навчального року за розробленою нами формою педагогічного моніторингу – «Музична вікторина-тест за темами: «Вокальна спадщина видатних митців Галичини», «Вокальні надбання композиторів центральної частини України». Музичні знання, які з'ясовуються при тестуванні та музичній вікторині: музичні терміни – солоспів, пісня-танго, вокальна обробка народної пісні, опера (opera-seria, opera-buffa, grand-opera), оперета, кантата.

У кінці другого півріччя проводиться наступна форма педагогічного моніторингу, така як музична гра «Брейн-ринг» для школярів 9-11 класів під назвою «Вокальне мистецтво кінця ХІХ – початку ХХ сторіччя», яка допомагає оцінити загальний рівень отриманих музичних знань, вокально-виконавських вмінь та навичок у старшокласників, ми пропонуємо провести ще і гру «Хрестики-ноліки».

Концертні виступи старшокласників на шкільних тематичних заходах, конкурсах та святах є необхідними формами педагогічного моніторингу, які допомагають визначити як у окремих, так і у декількох одночасно учнів старшого шкільного віку рівень отриманих знань щодо вокальної спадщини українських композиторів та вокально-виконавських вмінь у процесі виконання їх вокальних творів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Верещагіна О. Є. Історія української музики ХХ ст. : навчальний посібник [для студентів музичних спеціальностей вищих навчальних закладів] / Верещагіна О. Є., Холодкова Л. П. – К. : Освіта України, 2010. – 268 с.
2. Мережко Ю. В. Формування художніх смаків старшокласників у процесі вивчення вокальної спадщини українських композиторів : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02 / Мережко Ю. В.; Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова. – К., 2012. – 243 с.
3. Українське музикознавство / [упоряд. : О. Я. Шреєр-Ткаченко] // Науково-методичний міжвідомчий щорічник. – К. : Музична Україна, 1969 р. – 150 с.